

59 משיבה הגמרא, אכן גם רבנן סוברים כרבי, דההוא – שפסוק זה
60 מיפעי ליה לדרשת שנת ממכרו שלו ולא שנת של מנין עולם,
61 והתיבה 'מים' מיפעי להו – נצרכת לרבנן למעת לעת – ללמוד
62 ששנת המכירה מתחילה בשעה של המכירה ביום המכירה,
63 ומסתיימת באותה שעה באותו יום, בשנה הבאה, דאי – שאם היינו
64 דורשים רק מהתיבות 'עד תום שנת ממכרו', הוה אמינא מיום
65 ליום אין מעת לעת לא, לכן כתב רחמנא 'מים', ללמדנו שמונים
66 את השנה מעת לעת.

מבררת הגמרא: ורפי, מעת לעת מנא ליה. משיבה הגמרא: נפקא
67 ליה – רבי למד דין זה מה'תמימה', דהיינו שלימה אף בשעות.

שואלת הגמרא: ורפנן, מה ידרשו מהמילה 'תמימה'. משיבה
69 הגמרא: ההוא מיפעי ליה לרבות עיפורה של שנה, דהיינו שבשנה
70 מעוברת, השדה נחלטת רק לאחר שעברו שלשה עשר חדשים.
71 שואלת הגמרא: ורפי נמי הא מיפעי ליה לעיפורה – הרי גם רבי
72 דרש במשנתנו מתיבה זו לרבות את עיבורה של השנה, שהמוכר
73 מקבל עוד אחד עשר ימים ששנת חמה יתירה על שנת לבנה. ואם כן
74 כיצד דרש מתיבת זו לרבות שלימה בשעות. משיבה הגמרא: הכי
75 נמי – אכן לדעת רבי מהתיבה 'תמימה' למדים ליתן לו שנה
76 ועיבורה, ואת הדינים ששנת הגאולה היא מיום ליום ומעת לעת,
77 מעד תום שנת ממכרו' נפקא. כלומר הגמרא חוזרת בה מהביאור
78 הקודם בדעת רבי, ועתה מבארת ששני הדינים נלמדים מהפסוק 'עד
79 תום שנת ממכרו'.

שנינו במשנה: הרי זו כמין רפית וכו' ואינו רפית. מקשה הגמרא:
81 והתניא – והלא שנינו בברייתא הרי זו רפית גמורה אלא שהתורה
82 התירה – שהתורה התירה רפית זו ובתי ערי חומה. ונמצאו דברי
83 הברייתא סותרים לדברי המשנה, שהרי במשנה מבואר שאין זו
84 רפית גמורה. משיבה הגמרא: אמר רבי יוחנן, לא קשיא, הא –
85 משנתנו היא דברי רבי יהודה, והא – הברייתא היא דברי רפנן, וכפי
86 שנחלקו בברייתא שלפנינו, דתניא בברייתא, הרי שהיה נושה
87 בכתירו מנה – אדם שהלוה לחבירו מנה, ועשה לו שדהו מוכר –
88 שמשכן הלוה שדה עבור ההלוואה, והתנו ביניהם שאם לא יפרע
89 הלוה את החוב עד שלש שנים, השדה תהיה קנויה למלוה מעכשיו,
90 וכתב לו הלוה שטר על כך, כגון שהמוכר – הלוה, שעשה את
91 שדהו מוכר) אוכל פירות במשך שנים אלו, מותר, ואין בכך משום
92 ריבית, אבל בזמן שהלוקח – המלוה) אוכל פירות, אסור. וטעם
93 איסור האכילה, משום חשש שיהיה בכך ריבית, שהרי אם יפרע
94 המוכר את החוב בתוך השלש השנים ויפדה את השדה, נמצא שאכל
95 הלוקח את הפירות בשכר ששהו מעותיו אצל המוכר, והרי זה ריבית.
96 עד כאן דברי רבנן. רפי יהודה אומר, אף כגון שהלוקח אוכל
97 פירות מותר. ולהלן תבאר סברת מחלוקתם. מביא רבי יהודה ראייה
98 לדבריו: אמר רבי יהודה, ראייה לכך שהלכה כדברי, שהרי מעשה
99 כביתוס בן וונן, שעשה שדהו מוכר על פי הוראת רבי אלעזר בן
100 עזריה, ולוקח אוכל פירות הנה, ולא חששו לאיסור ריבית. דוחים
101 רבנן את הראייה: אמרו לו רבנן לרבי יהודה, משם ראייה – וכי
102 משם הנך רוצה להביא ראייה, והלא במעשה הוא מוכר אוכל
103 פירות הנה, ולא לוקח, ואין ראייה מאותו מעשה שהלוקח רשאי
104 לאכול פירות.

עד כאן לשון הברייתא, עתה מבאר רבי יוחנן את מחלוקתם: מאי
106 בינייהו – במה נחלקו תנא קמא ורבי יהודה. צד אחד ברפית אכיל
107 בינייהו – מחלוקתם היא דבין 'צד אחד ברפית', כלומר, האם יש
108 איסור באופן שבשעת אכילת פירות יש צד שיתברר שאכילה זו
109 היא ריבית (בגון שיפרע חובו ונמצא שהמלוה אכל את פירותיו של
110 הלוה), ויש צד שיתברר שאין זה ריבית (בגון שלא יפרע חובו, והשדה
111 תחלט למלוה ונמצא שאכל משל עצמו). תנא קמא סבר, צד אחד
112 ברפית אסור, ורפי יהודה סבר, צד אחד ברפית מותר. וכן בבתי
113 ערי חומה, אכילת הלוקח נחשבת 'צד אחד ברפית' משום שיתכן
114 שהשדה לא תגאל, ובוה נחלקו המשנה והברייתא, שמשנתנו
115 שאמרה 'הרי זה כמין רפית ואינו רפית', היא כרבי יהודה, שסובר
116 שצד אחד בריבית מותר, והברייתא שאמרה 'הרי זה רפית גמורה',
117 היא דברי רבנן, שסוברים שצד אחד בריבית אסור, ולכן זו ריבית
118 גמורה, ובבתי ערי חומה התורה התירה זאת.

119

הגמרא מקשה סתירה בברייתא בדין גאולת שדה מן ההקדש: תני
1 הדין – שנינו בברייתא אחת, לזה וגואל, וגואל להצאין, ותניא
2 אידך – ושנינו בברייתא אחרת, אינו לזה וגואל, ואינו גואל
3 להצאין. מתרצת הגמרא: לא קשיא, הא רפנן והא רפי שמעון. רבי
4 שמעון דורש את טעמי המקראות, ומקיל בגאולה מן ההקדש כמוכר
5 לעיל (ל:), ורבנן אינם דורשים טעמי המקראות, אלא סוברים
6 שמאחר שהורע כוחו של המקדיש שאין השדה חוזרת אליו ביוכל,
7 יש לומר שהורע כוחו גם לענין ללוות ולגאול לחצאין.

משנה

המשנה מבארת את דיני גאולת בתים בעיר מוקפת חומה: המוכר
10 בית בבתי ערי חומה – בעיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון,
11 הרי זה גואל מיד, וגואל כל שנים עשר חדש.
12 הגואל את ביתו בתוך שנה אין מנכים מה שהשתמש הלוקח בבית
13 עד עתה. אומרת על כך המשנה: הרי זה כמין רפית – שימוש
14 הלוקח בבית באופן שהבית נגאל בתוך שנה, הוא כעין תשלום ריבית
15 על כך שהיו מעותיו אצל המוכר כל אותו זמן, ואינו רפית – ואין זו
16 ריבית גמורה האסורה, כיון שריבית האסורה היא דווקא באופן של
17 הלוואה, ולא באופן של מכר.

דין נוסף: מות המוכר, וגואל בנו – רשאי בנו לגאול. מות הלוקח,
19 וגואל המוכר מיד בנו של הלוקח.

דין נוסף: חוזר הקונה ומכר את השדה לאדם אחר, אין מונין את
21 השנה, אלא משעה שפסק הראשון, שנאמר (ויקרא כה ל) 'ואם לא
22 יגאל עד מלאת לו שנה תמימה', משמע מתיבת לו, שמונים לאיש
23 שהיתה האחוזה שלו, שזהו הראשון.

ממשיכה המשנה לדרוש את הפסוק 'עד מלאת לו שנה תמימה':
25 כשהוא אומר 'תמימה', בא הכתוב להביא – (לרבות) את החדש
26 העיבור – שבשנה מעוברת הבית נחלט רק לאחר שלשה עשר
27 חדשים מיום המכירה. רפי אומר, נאמר 'תמימה' כדי ליתן לו
28 לגאול במשך שנה ועיפורה – שנה של לבנה שהם שני ימים, ועוד
29 אחד עשר יום נוספים ששנת החמה יתירה על שנת הלבנה. סך הכל
30 יש למוכר, לדעת רבי, שלש מאות ושישים וחמשה ימים לגאול את
31 הבית, בין בשנה פשוטה ובין בשנה מעוברת.

הגיע יום שנים עשר חדש, ולא נגאל, הנה חלוט לו – הבית נקבע
33 ברשות הקונה לעולם. אחר הלוקח ואחר הניחן לו כמתנה – כל
34 הדינים האמורים הינם בין באופן שהבית הגיע לידו על ידי מכר, ובין
35 שקיבל אותו במתנה, שנאמר (שם) 'ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה
36 תממה וקם הבית וגו' לצמיחתו, והרי זה יתור לשון, שניתן היה
37 לכתוב 'לצמות', ויש לדרוש מוכר, שדיני גאולת הבתים נאמרו גם
38 במקבל במתנה.

גמרא

אומרת הגמרא: מתניתין, ששנינו בה שרשאי לגאול מיד, ומשמע
41 שיכול לגאול אפילו ביום המכירה, הלא כרפי, דתניא בברייתא,
42 רפי אומר, נאמר בפסוק אודות גואל בית בעיר חומה (ויקרא כה כט)
43 'מים תהיה גאלתו' ואין 'מים' פחות משנים, ומכאן שאין המוכר
44 יכול לגאול, קודם שעברו לפחות שני ימים מיום המכירה.
45 שואלת הגמרא: ורפנן הסוברים במשנתנו שיכול לגאול אפילו בו
46 ביום, הא 'מים' מאי עבדי ליה – מה ידרשו מתיבה זו. משיבה
47 הגמרא: מיפעי ליה – נצרכת היא ללמד שמונים את השנה של
48 גאולת הבית מיום ליום – מיום המכירה שבשנה זו עד לאותו יום
49 בשנה הבאה, ואין מונים את שנת הגאולה עד תשרי כפי מנין השנים
50 מבריאת העולם.

מבררת הגמרא: ורפי שלמד מתיבת 'מים' שאין לגאול בפחות משני
52 ימים, מיום ליום מנא ליה – מנין למד דין זה. משיבה הגמרא: נפקא
53 ליה – רבי למד דין זה מהפסוק (שם) 'והיתה גאלתו עד תום שנת
54 ממכרו', שמשמע שנת ממכר שלו' כלומר עד מלאת שנה מיום
55 מכירתו, ולא עד מלאת השנה של מנין העולם.
56 הגמרא מבארת את שיטת רבנן וחוזרת בה מהביאור הקודם
57 בדבריהם. שואלת הגמרא: ורפנן מה ידרשו מהכתוב 'ממכרו'.

58

הראשונה. מביאה הגמרא מחלוקת בזה: רבי אלעזר אומר, לקונה
 הראשון חלוט, ואין המוכר יכול לגאול ממנו, אולם הקונה הראשון
 יכול לגאול מהקונה השני עד שתעבור שנה מקניית השני, שהרי
 עדיין לא נחלט לו הבית. רבי יוחנן אומר, לקונה השני חלוט, ואין
 הקונה הראשון יכול לגאול ממנו.
 שואלת הגמרא: בשלמא לרבי אלעזר, מובן הטעם שהבית נחלט
 לקונה הראשון, דקדידיה קא מנינן – משום שמנין השנה הוא
 מקנייתו של הראשון כפי שדרשה הברייתא לעיל מהפסוק, ומסתבר
 שהשדה תהיה חלוטה לאותו שעברה שנה מקנייתו. אלא לרבי
 יוחנן, שסובר שהבית נחלט ללוקח השני, מהא דמטעמא – מה הטעם
 שיחלט לשני, הרי מונים את השנה מקנייתו של הראשון, ועדיין לא
 עברה שנה לקנייתו של השני. משיבה הגמרא: אמר רבי אבא בר
 ממל, טעמו של רבי יוחנן הוא משום, מה מוכר לו ראשון לשני כל
 זכות שתבא לידו. דהיינו שהקונה הראשון מכר לשני את כל
 הזכויות שיש לו בבית, בין את הזכויות שיש לו עתה, ובין את הזכויות
 שיבואו לו לאור זמן, ומעתה השני עומד במקומו של הראשון,
 וכאשר עוברת שנה מקניית הראשון והתורה מזכה לו את חליטת
 הבית, זוכה הקונה השני בזכות זו, והבית נחלט לו.
 אמר רבי אבא בר ממל, מוכר בשנה מעוברת שני פתי ערי חומה,
 אחד בחמשה עשר פאדר הראשון, ואחד פאחד פאדר השני, זה
 שמכר לו באחד פאדר השני, בין שהגיע יום אחד פאדר של שנה
 הפאה, עלתה לו שנה, ונחלט לו הבית, שהרי חלפה שנה מיום ליום
 וכלומר, מיום החודש של המכירה, עד לאותו יום בחודש בשנה
 הבאה, וזה שמכר לו בחמשה עשר של אדר הראשון, לא עלתה
 לו שנה עד חמשה עשר פאדר של שנה הפאה. דהיינו שרק לאחר
 שלשה עשר חודש מהמכירה נחלט הבית לקונה, משום שצריך
 שתעבור שנה מיום ליום, מט"ו באדר, עד ט"ו באדר. ונמצא, שלדברי
 רב אבא בר ממל, הבית שנמכר שני יחלט לפני הבית שנמכר ראשון,
 והטעם, מכיון שלשני כבר מלאה שנה מיום ליום, ולראשון עדיין לא
 מלאה שנה מיום ליום.
 מתקנה ליה רבינא – הקשה רבינא על דין זה מסברא, ולימא ליה –
 יאמר הקונה הראשון שקנה בט"ו אדר א', לקונה השני שקנה בא'
 באדר ב', אלא קדים שחין נורא מקמא דידך – אני הקדמתי להסיק
 אש בבית לפניך. כלומר, הלא אני גרתי בביתי לפני שאתה גרת
 בביתך, וכיצד יתכן שהבית שלך נחלט בא' אדר, והבית שלי עדיין
 לא נחלט, ומדוע יגרע דיני מדינך.
 מתרצת הגמרא: משום דאמר ליה הקונה השני לקונה הראשון, את
 נחית לעיבורא – אתה נכנסת לבית בחודש העיבור, ולפיכך נחלט
 ביתך רק לאחר שלשה עשר חודש, כפי הנלמד במשנתנו מדרשת
 הפסוק (ויקרא כה ל) 'תמימה', אולם אני נכנסתי לבית לאחר חודש
 העיבור, וכבר עבר שנים עשר חודש מיום ליום.
 הגמרא מביאה מימרא נוספת של רבי אבא בר ממל בענין חודש
 העיבור, לגבי מנין השנה של טלה בכור: ואמר רבי אבא בר ממל,
 נולדו לו בשנה מעוברת שני טלאים בכורים, ומוזחר (הכהן)
 להקריבם לכתחילה בתוך שנתם הראשונה, אחד נולד בחמשה עשר
 של אדר הראשון ואחד נולד פאחד פאדר השני. זה שנולד פאדר
 השני, בין שהגיע יום אחד פאדר (השני) של שנה הפאה, עלתה
 לו שנה, ומא' אדר, כשר להקריבה רק בדיעבד, וזה שנולד לו
 בחמשה עשר פאדר הראשון, לא עלתה לו שנה עד חמשה עשר
 פאדר של שנה הפאה. נמצא שהטלה שנולד ראשון, מלאה לו שנה
 אחרי הטלה שנולד שני.
 מתקנה ליה רבינא – הקשה רבינא על דין זה, ולימא ליה – יאמר
 הטלה שנולד ראשון לטלה שנולד שני, אלא קדים אביל ויקמא
 מקמא דידך – אני הקדמתי לאכול עשב לפניך, כלומר, הרי אני
 נולדתי קודם לך, וכיצד יתכן שלך מלאה שנה בא' באדר, ולי לא
 מלאה שנה עד ט"ו באדר. מתרצת הגמרא: משום דאמר ליה הטלה
 השני לראשון, את נחית לעיבורא – אתה נולדת בתוך חודש
 העיבור, ולכן אתה תהיה בן שנה רק כעבור שלשה עשר חודש, אלא

רבא חולק על רבי יוחנן בביאור מחלוקת רבי יהודה ורבנן: רבא
 אומר, דכולי עלמא – בין לרבנן ובין לרבי יהודה, צד אחד ברבית
 אסור – אכילת פירות כאשר יש צד ספק שיתברר שהיא ריבית,
 אסורה, והקא – וכאן בעשה שדהו מכר, ברבית על מנת להחזיר
 אימא בינייהו – רבנן ורבי יהודה נחלקו באופן שהתנו ביניהם המוכר
 והלוקח, שאם יפדה המוכר את השדה הממושכנת בתוך השלש
 שנים, יחזיר הלוקח את דמי הפירות שאכל, מר סבר – תנא קמא
 סבר אסור ללוקח לאכול את הפירות גם על מנת שיחזיר את דמיהם
 אם השדה תפדה, מאחר שבעוד שלא התברר שהשדה מכורה,
 השדה אצלו בתורת משכון על ההלוואה, ובשעת אכילת הפירות
 עובר על איסור ריבית. ומר סבר – רבי יהודה סבר, מותר ללוקח
 לאכול את פירות השדה הממושכנת, על מנת שיחזיר את דמיהם אם
 השדה תפדה.
 ולדברי רבא יישוב הסתירה בין משנתנו לברייתא הוא, שמשנתנו
 שנקטה 'כמין ריבית ואינו ריבית', סוברת שהאיסור של צד אחד
 בריבית הינו רק באופן שהשדה או הבית באו לידי הקונה בדרך
 הלוואה, כגון שעשה את שדהו מכר עבור הלוואה, אבל באופן שבאו
 ליד הקונה בדרך מקח, כגון בבתי ערי חומה, לדברי הכל אין איסור
 צד אחד בריבית, ולכן אמרה שזה רק כמין ריבית. והברייתא סוברת
 שגם באופן שבאו ליד הקונה בדרך מכר, יש איסור צד אחד בריבית,
 ולכן נקטה שיש בבתי ערי חומה ריבית גמורה אלא שהתורה
 התירתו.
 שנינו במשנה: מת המוכר, ויאל פנו. שואלת הגמרא: פשיטא – דין
 זה פשוט הוא, שהרי בן יורש את אביו ומקבל את כל זכויות הממון
 שלו, ומדוע צריכה המשנה לחדש שגם הבן יכול לגאול. משיבה
 הגמרא: מהו דתימא – שמא תאמר, 'ואיש כי ימכר בית מושב'
 אמר רחמנא (ויקרא כה כח), והיה מקום ללמוד מכך שרק על מי
 שמכר את הבית נאמר שיכול לגאול לאחר מכן, 'והא' – הבן, (לאו)
 [לא] מוכר את הבית, ושמא אינו יכול לגאול, קמשמע לן –
 משמענו הפסוק (שם), 'והיתה גאולתו' מכל מקום – שבכל אופן
 ניתן לגאול, בין על ידי המוכר ובין על ידי בנו. ולמידים זאת מוכן
 ששינה הכתוב בלשון, שהיה לו לכתוב לגבי המוכר שבו עוסק
 הכתוב 'ואיש כי ימכר וגו' יגאלנה עד תום שנת ממכרו, ומכך
 ששינה וכתב 'והיתה גאולתו', יש ללמוד, שהבית נגאל בכל אופן,
 ולא דווקא על ידי המוכר, אלא גם על ידי הבן, או יורש אחר.
 שנינו במשנה: מת הלוקח ויאל מיד פנו. שואלת הגמרא: פשיטא
 – דין זה פשוט הוא, שהרי בן יורש את זכויות הממון של אביו ועומד
 במקומו. משיבה הגמרא: מהו דתימא, 'אם לא יגאל עד מלאת לו'
 שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר לו חמה לצמימת לקונה
 אותו' אמר רחמנא (שם כה ל), דהיינו שאם לא יגאל הבית בתוך
 שנה, יחלט הבית לקונה, ויש לדייק מכך, שאם הוא כן יגאל את
 הבית בתוך השנה, מצוה הקונה להחזיר לו, ודווקא הקונה הוא זה
 שנצטוו להחזיר, והא לא קנה – והרי הבן לא קנה, ולא יהיה מצוה
 להחזיר. קא משמע לן הפסוק (שם), 'והיתה גאולתו' מכל מקום
 – שהבית נגאל בכל מקרה, גם מיד הבן, או יורש אחר.
 שנינו במשנה: אין מונין לו שנה אלא משעה שמכר בו, שנאמר
 (ויקרא כה ל) 'עד מלאת לו שנה'. הגמרא מביאה ברייתא שדורשת
 פסוק זה, ומבארת לאיזו מכירה מונים את השנה: תנו רבנן בברייתא,
 נאמר בפסוק (שם) 'שנה', ואינו יודע לפרש, אם שנה לראשון, אם
 שנה לשני – האם לעולם מונה שנה למכירת המוכר הראשון, או
 שמא באופן שהקונה מכר את הבית למישהו אחר, יש למנות שנה
 למכירת המוכר השני, ויכול המוכר הראשון לגאול את השדה מיד
 הקונה השני עד שיעבור שנה מקנייתו, כשהוא אומר (שם) 'אם
 יגאל עד מלאת לו שנה תמימה', הוי שנה לראשון – מכך שנאמר
 בפסוק 'לו', משמע שהכתוב חוזר למוכר המוכר בפסוק הקודם (שם
 כה כט) 'ואיש כי ימכר', ולפיכך מונים תמיד את השנה למוכר
 הראשון.
 מבררת הגמרא: למי חלוט הבית לאחר שמלאה שנה למכירה

1 לא נחיתנא לעיבורא – אני לא נולדתי בחודש העיבור אלא נולדתי
 2 לאחרי, ולכן אני אהיה בן שנה כעבור שנים עשר חודש.
 3 שואלת הגמרא: הא תו – שני דינים אלו למה לי, והלא תיינו תך –
 4 שניהם דבר אחד. כלומר הרי שני המימרות הם מחמת הדין של
 5 נחיתנה לחודש העיבור, ומאחר שהשמיע לנו דין זה בבתי ערי חומה,
 6 מדוע הוצרך שוב להשמיענו דין זה גם בבכור. משיבה הגמרא: מהו
 7 דתימא – שמא תאמר, התיב – שם בבתי ערי חומה, מקבל המוכר
 8 את חודש העיבור משום דתיב (שם כה ל) 'שנה תמימה' וכפי
 9 שדרשה משנתנו שמכאן למדים לרבות את חודש העיבור, אבל תבא
 10 – כאן בבכור דלא תיב תמימה, לא יקבל הבכור את חודש
 11 העיבור, ובט"ו בשבט יחשב בן שנה, קא משמע לן – לכן הוצרך רבי
 12 אבא בר ממל להשמיענו, ד'שנה' 'שנה' מהדרי גמרי – למדים בכור
 13 מבתי ערי חומה בגזירה שדה, שבשניהם נאמרה תיבת 'שנה', וכשם
 14 שבבתי ערי חומה מקבל המוכר את חודש העיבור (שהרי נאמר בו
 15 'תמימה'), הוא הדין בבכור.
 16 שנינו במשנה: בשהוא אומר תמימה בו' להביא את חודש העיבור,
 17 רבי אומר ליתן (שנת עיבורה) [לו שנה ועיבורה]. הגמרא מביאה
 18 ברייתא, שמבוארת בה המחלוקת של רבי ורבנן: תנו רבנן בברייתא,
 19 נאמר בפסוק (שם) 'שנה תמימה', רבי אומר, מאחר שנאמר 'שנה'
 20 ונוספה התיבה, 'תמימה', בא הכתוב ללמדנו שמונה (המוכר) מיום
 21 המכירה שלש מאות וששים וחמשה ימים, כמנן ימות החמה,
 22 דהיינו בין בשנה פשוטה ובין בשנה מעוברת, הזמן שיכול לגאול הוא
 23 משך שנת החמה, ולאחר מכן נחלט הבית ללוקח. והקמים אומרים
 24 מונה שנים עשר חודש מיום ליום, שנים עשר חדשי לבנה, ואם
 25 נתעברה השנה של המכירה, שנוסף בה חודש העיבור, נתעברה לו
 26 – למוכר, ויכול לגאול את הבית גם במשך החודש השלשה עשר,
 27 משום שלמדים מ'תמימה' שמקבל המוכר את חודש העיבור.
 28 שנינו במשנה: הגיע יום שנים עשר חודש ולא נגאל בו' היה חלוט
 29 לו, אחד הלוקח ואחד הניתן לו במתנה שנאמר (שם) 'לצמימות'.
 30 הגמרא מביאה ברייתא הדורשת כן, ודנה בדרשה זו: תנו רבנן
 31 בברייתא, נאמר בפסוק (שם) 'לצמימות', מבארת הברייתא, שפירוש
 32 התיבה 'לצמימות' הוא לחלוטין – לעולם. דבר אחר, 'לצמימות'
 33 לרבות את המתנה – שאף במקבל מתנה, אם לא גאל הנותן בתוך
 34 שנה, נחלט הבית למקבל המתנה. מבארת הגמרא: מאי מעמא – מה
 35 הטעם שדורשים מ'לצמימות' לרבות את המתנה. משום שהיה יכול
 36 להיכתב 'צמית' ונכתב 'צמימות', ומיתור הלשון למדים לרבות את
 37 המתנה.
 38 אמרוה רבנן – אמרו החכמים את הברייתא, קמיה (בפני) רב
 39 פפא, וביארו, כמאן – כדעת מי הברייתא האומרת שבבתי ערי
 40 חומה מתנה דינה כמכר, ודאי דלא כרבי מאיר, דאי כרבי מאיר,
 41 האמר (בכורות נב:) מתנה – שדה שניתנה במתנה אינה כמכר
 42 לענין חזרה לבעלים ביובל, שאינה חוזרת ביובל לנותן אותה,
 43 ומסתבר, שכשם שסובר רבי מאיר ששדה שניתנה במתנה אינה
 44 יוצאת ביובל כשדה שנמכרה, כך לגבי דין בית בערי חומה, בית
 45 שניתן במתנה, אינו נחלט לאחר שנה כבית שנמכר, אלא יכול לגאול
 46 לעולם. אמר רב פפא לרבנן, אפילו תימא (אפילו אם תאמר)
 47 שהברייתא כדעת רבי מאיר, שאני תבא דרבי רחמנא 'לצמימות'
 48 (שם), ודורשים מכך לרבות את המתנה, ובזה יתכן שמודה רבי
 49 מאיר.
 50 אמרו (הקשו) רבנן לרב פפא, ואמרי לה – ויש אומרים שרב הונא
 51 בריה דרב יהושע הקשה כן לרב פפא, והא גבי יובל – והלא לגבי
 52 דין שדות החוזרות לבעליהם ביובל, דתיב (שם כה יג) 'תשובו',

53 ודרשו רבנן בברייתא (בכורות נב:) לרבות את המתנה שחזרת
 54 ביובל, ורבי מאיר חולק שם על רבנן ולא קא מרבי – אינו מרבה
 55 מפסוק זה שמתנה חוזרת ביובל, אם כן מסתבר שגם את הרבי
 56 'לצמימות' אינו דורש, וסובר שדין זה נאמר רק במכר. מסיקה
 57 הגמרא: אלא הא – ברייתא זו שמרבה מתנה בדין בתי ערי חומה,
 58 ודאי שהיא דלא כרבי מאיר.
 59 הגמרא מביאה את דין המקדיש בית בערי חומה: תנו רבנן בברייתא,
 60 המקדיש בית בבתי ערי חומה, הרי זה גואל [מיד] לאחר שהקדיש
 61 את הבית, ונגאל לעולם – ויכול לגאול גם לאחר שנים עשר חודש,
 62 כל זמן שהשדה ביד ההקדש. גאלו (אנו) אחר מיד הקדש, יכול
 63 הבעלים לגאול את הבית מיד הקונה. הגיע יום שנים עשר חודש מן
 64 היום של קניית הבית מיד הגובר של ההקדש ולא נגאל הבית על ידי
 65 הבעלים, הרי חלוט לו – לקונה מן ההקדש.
 66 מבררת הגמרא: מאן הני מילי – מהיכן נלמדים דינים אלו. משיבה
 67 הגמרא: אמר שמואל, דאמר קרא (שם כה ל) 'קם הבית וכו'
 68 לצמימת לקנה אותו, ואפילו קונה מיד הקדש.
 69 שואלת הגמרא: ולחלטיה הקדש – מדוע הבעלים יכול לגאול מיד
 70 ההקדש לעולם, ואין הבית נחלט להקדש לאחר שעברה שנה מן
 71 היום שהקדישו. משיבה הגמרא: אמר קרא (שם) 'לקנה אותו
 72 לדתו' – שהבית נחלט לקונה שיש לו תולדות ודורות אחריו, יצא
 73 (התמעט מכך) הקדש, שאין לו דורות (תולדות).
 74 מבררת הגמרא: לא יצא ביובל למה לי – מדוע נכתב הפסוק (שם)
 75 'לא יצא ביובל', הרי כבר נאמר בפסוק 'לצמימת', שהבית נחלט
 76 לקונה לעולם. משיבה הגמרא: אמר רב ספרא, לא נצרכא –
 77 הפסוק 'לא יצא ביובל' אינו נצרך לעצם הדין שהבית נחלט לקונה
 78 לעולם, אלא נצרך הוא למוכר בית בבתי ערי חומה, ופגע בו יובל
 79 בתוך שנתו – בתוך בשנה הראשונה למכירה, שעדיין לא נחלט
 80 לקונה, סלקא דעתך אמינא – היה עולה בדעתך לומר, ליפוק ביובל
 81 – שיצא הבית מן הלוקח ויחזור למוכר, כשאר בתים היוצאים ביובל,
 82 קא משמע לן הפסוק 'לא יצא ביובל' שביט בערי חומה אינו יוצא
 83 ביובל אף בתוך שנתו הראשונה.

משנה

84 משנתנו מביאה את תקנת הלל בבתי ערי חומה: פראשונה –
 85 בתקופה שלפני תקנת הלל (המבוארת להלן במשנה), היה הלוקח
 86 נטמן (מסתתר) ביום שמלאו שנים עשר חודש למכירת הבית,
 87 שזהו היום האחרון שהמוכר יכול לגאול מהלוקח, כפי שיהא הבית
 88 חלוט לו, שעל ידי שמסתתר מהמוכר ולא ימצאהו, לא יוכל לגאול
 89 את הבית. ומאחר שראה הלל שכך עושים, התקין הלל הזקן תקנה
 90 עבור המוכר, שיהא חולש (מטיל) את מעותיו שעמם בא לפדות
 91 את הבית, ללשכה שבעזרה, ויהא שובר את הדלת של ביתו
 92 שנמכר ונכנס. ואימתי שירצה תלו – הקונה, לקבל מעותיו, יבא
 93 ללשכה ויפול את מעותיו.

גמרא

94 אמר רבא, מתקנתו של הלל יש לנו ללמוד, שאם בעל אמר לאשתו
 95 'הרי זה גיטיך על מנת שתתני לי מאתים זוז, ונתנה לו האשה
 96 מאתים זוז, אם נתנה את המעות מדעתה – שקיבלם הבעל ברצון,
 97 הרי היא מגורשת, אבל אם נתנה לו את המעות בעל כרחו, כגון
 98 שהטילה את המעות בתוך ביתו, אינה מגורשת.
 99
 100